

บทที่ 4

ผลการศึกษาวิจัย

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4.1.1 ประวัติความเป็นมา

คอนช้าง ได้มีการตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนมาแล้วเป็นเวลาประมาณ 200 ปี เหตุที่ได้ชื่อว่าตำบลคอนช้างนั้นก็สืบเนื่องจากตำบลคอนช้าง มีเส้นทางที่เชื่อมโยงไปยังหมู่บ้าน หรือท้องถิ่น อื่นหลายเส้นทาง ทำให้มีผู้คนใช้เส้นทางนี้เป็นทางผ่านสัญจรไปมาและก็มีคนอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีอาชีพเลี้ยงช้าง และ ได้นำช้างเดินทางผ่านมาในเส้นทางนี้อยู่เป็นประจำ และด้วยทัศนียภาพอันสวยงามประกอบกับความอุดมสมบูรณ์ของพืชพรรณธัญญาหารที่มีอยู่อย่างมากมาย ในเขตพื้นที่นี้ จึงทำให้กลุ่มผู้มีอาชีพเลี้ยงช้างได้มาจับจองพื้นที่เพื่อสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง ต่อมาก็มีชาวบ้านในตำบลใกล้เคียงอพยพเข้ามาเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คนส่วนใหญ่ย้ายมาจากจังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และนครราชสีมา

4.1.2 สภาพโดยทั่วไป

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูงมีพื้นที่สูงต่ำสลับกัน สภาพดินเป็นดินร่วนปนทรายและมีสภาพเป็นดินเค็มในบางพื้นที่ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนในชุมชน จะเป็นบ้านเรือนคงทนถาวร การดำรงชีพส่วนใหญ่จะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง ปัจจุบันการดำเนินชีวิตเริ่มเปลี่ยนไป เนื่องจากมีอิทธิพลของสังคมเมือง เช่น ลักษณะการสร้างบ้านเรือนในอดีตนิยมการสร้างบ้านไม้หรือ ครึ่งไม้ครึ่งปูน เปลี่ยนแปลงเป็นบ้าน 2 ชั้น ตามแบบสมัยนิยม และการแต่งกายพัฒนาตามสมัยนิยม ทำให้ลักษณะรูปแบบชุมชน ปัจจุบันจึงมีลักษณะแบบผสมผสาน ระหว่างชุมชนชนบทและชุมชนเมือง จากตารางที่ 4.1 แสดงการใช้ที่ดินในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เกษตรกรรม และประกอบอาชีพหลัก คือ เกษตรกรรม และอาชีพรอง คือ เลี้ยงสัตว์

4.1.3 จำนวนประชากร

ข้อมูล พ.ศ. 2540 มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,208 ครัวเรือน

จำนวนประชากรทั้งหมด 4,529 คน แยกเป็นชาย 2,498 คน หญิง 2,185 คน

ตารางที่ 4.1 การใช้ที่ดินในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง

ลำดับที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่ (ประมาณ)	ร้อยละ
1	ที่พักอาศัย	10.50	24.09
2	เกษตรกรรม	20.50	47.03
3	ธุรกิจการค้า/พาณิชยกรรม	.85	1.95
4	สถานศึกษา	2.50	5.73
5	ศาสนาสถาน	1.50	3.44

6	สถานที่ราชการ	1.00	2.29
7	ถนนและที่สาธารณะ	3.00	6.88
8	อุตสาหกรรม	0	0
9	แหล่งน้ำ	2.75	6.30
10	อื่น	1.00	2.29
	รวม	43.60	100

4.1.4 อาณาเขต

ตำบลคอนช้าง มีพื้นที่ตำบลทั้งหมด ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ประมาณ 27,286 ไร่ หรือ 43.60 ตารางกิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลบ้านหว้าอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นตามลำห้วยน้อย จนถึงแก่งน้ำค้อน ไปทางทิศตะวันออก ถึงเขตตำบลเมืองเก่า รวมระยะทางด้านทิศเหนือ ประมาณ 6 กิโลเมตร

ทิศตะวันออก จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากแก่งน้ำค้อน บริเวณบ้านกุดกว้าง ตำบลเมืองเก่า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ไปตามแนวกึ่งกลางแก่งน้ำค้อน จนถึงตำบลท่าพระอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ช่วงลำน้ำชี บ้านหนองบัวดีหมีตำบลท่าพระ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมระยะทางด้านทิศตะวันออกประมาณ 7 กิโลเมตร

ทิศใต้ จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลหนองแวง อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขต เริ่มต้นจากลำน้ำชี จนถึงบ้านโนนคูน ตำบลหนองแวง อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น รวมระยะทาง ทิศใต้ ประมาณ 9 กิโลเมตร

ทิศตะวันตก จุดเริ่มต้นติดต่อกับตำบลหนองแวง อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น โดยมีแนวเขตเริ่มต้นจากบ้านโนนคูน จนถึงบ้านเต่า ตำบลบ้านหว้า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น รวมระยะทางด้านทิศตะวันตก ประมาณ 8 กิโลเมตร

4.1.5 การปกครอง

ตำบลคอนช้างก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ.2517 โดยแยกออกจากตำบลบ้านหว้า อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันตำบลคอนช้าง เป็นตำบลหนึ่งใน 17 ตำบล ของอำเภอเมืองขอนแก่น ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 หมู่บ้าน ดังตารางที่ 4.2 และ ได้รับยกฐานะจากสภาตำบลคอนช้าง เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง โดยเขตปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง มีจำนวน 8 หมู่บ้าน คือ

หมู่ที่ 1 บ้านคอนช้าง	ผู้ปกครอง	นายบุญทัน ใจทน	กำนันตำบลคอนช้าง
หมู่ที่ 2 บ้านป่าเหลื่อม	ผู้ปกครอง	นายแทน ศุภพัฒน์	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 2
หมู่ที่ 3 บ้านป่าสังข์	ผู้ปกครอง	นายสัมฤทธิ์ กัญะพิลา	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 3
หมู่ที่ 4 บ้านหนองฮี	ผู้ปกครอง	นายทองแดง อุ่นผาง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4
หมู่ที่ 5 บ้านหัวบึง	ผู้ปกครอง	นายประหยัด นามพรมมา	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5

หมู่ที่ 6 บ้านหัวสระ	ผู้ปกครอง	นายบัวลา นาคี	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 6
หมู่ที่ 7 บ้านดอนหญ้านาง	ผู้ปกครอง	นายสง่า บัวคำพา	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 7
หมู่ที่ 8 บ้านนิคม	ผู้ปกครอง	นายสาย อุ่นผาง	ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 8

4.6 สถานที่สำคัญ

- โรงเรียนประถมศึกษา 5 แห่ง
- โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง
- ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน 2 แห่ง
- วัด 10 แห่ง
- สถานีอนามัยประจำตำบล 1 แห่ง

ที่ตั้ง องค์การบริหารส่วนตำบลคอนช้าง 3 ถ.รื่นรมย์ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.ขอนแก่น 40000

โทร : 0-4337-1170

ตารางที่ 4.2 พื้นที่แยกเป็นรายหมู่บ้าน

หมู่ที่	บ้าน	เนื้อที่ (ไร่)	อันดับ
1	คอนช้าง	7,664	1
2	ป่าเหลื่อม	6,200	2
3	ป่าสังข์	2,242	5
4	หนองฮี	4,660	3
5	หัวบึง	2,010	6
6	หัวสระ	947	7
7	ดอนหญ้านาง	3,163	4
8	นิคม	400	8
รวม		27,286	-

*ข้อมูลจากส่วนโยธา อบต.คอนช้าง ณ เดือน มิถุนายน 2553

4.1.6 แหล่งท่องเที่ยวใน อบต.คอนช้าง

1) กู่แก้ว

ที่ตั้ง บริเวณวัดกู่แก้วสามัคคี บ้านหัวสระ ต.คอนช้าง อ.เมือง จ.ขอนแก่น

ประวัติโดยย่อ

กู่แก้ว ตั้งอยู่ที่วัดกู่แก้วสามัคคี ตำบลคอนช้าง เป็นศาสนสถานเขมรขนาดเล็กสร้างขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 18 ในพุทธศาสนานิกายมหายาน ประกอบด้วย "บรรณาลัย" (ห้องสมุด) และองค์ปรางค์ประธาน

ภายในกำแพงแก้ว ภาพที่ 4.2 - 4.3 ส่วนนอกกำแพงแก้วด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ มี "บาราย" (สระน้ำ) ดังภาพที่ 4.4 ก่อด้วยศิลาแดง ระหว่างการบูรณะพบศิลาจารึกสลักเป็นภาษาสันสกฤตกล่าวถึง พระประสงค์ของพระเจ้าจักรพรรดิที่ 7 ในการสร้างศาสนสถานเพื่อเป็นทั้งที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและรักษาโรคภัยไข้เจ็บแก่ประชาชนด้วยเรียกว่า "อโรคยาศาล" นอกจากนั้นยังพบรูปสลักหินทรายพระโพธิสัตว์ พระนารายณ์ทรงครุฑ และพรหมทรงกระบือ โบราณวัตถุที่พบได้แก่ ประติมากรรมสลักหินทรายรูปพระยมทรงกระบือ นารายณ์ทรงครุฑ พระโพธิสัตว์ รวมถึงศิลาจารึกที่ระบุถึงพระเจ้าจักรพรรดิที่ 7 แต่ปัจจุบันได้นำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น

ลักษณะของสถานที่

คูแก้วเป็นปราสาทหินศิลาแดง สถาปัตยกรรมสมัยลพบุรี สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเพื่อเป็นอโรคยาศาลหรือสถานพยาบาลในชุมชนสมัยนั้น ปัจจุบันเหลือสถาปัตยกรรมเพียงบางส่วนให้ชม ส่วนโบราณวัตถุชิ้นสำคัญนำไปจัดแสดงในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติขอนแก่น

ช่วงเวลาที่ท่องเที่ยว: ตลอดทั้งปี

การเดินทางโดยรถยนต์

จากตัวเมืองขอนแก่นใช้ทางหลวงหมายเลข 12 ผ่านมหาวิทยาลัยขอนแก่นประมาณ 11 กม. ถึงสี่แยกฉางข้าวให้เลี้ยวซ้ายเข้าทางหลวงหมายเลข 2062 ถึงสี่แยกบ้านเหล่านาคีให้เลี้ยวซ้ายประมาณ 750 ม. ถึงทางแยกขวามือเลี้ยวเข้าไปประมาณ 500 ม. ถึงวัดคูแก้วสามัคคี

ภาพที่ 4.1 ป้ายแนะนำข้อมูลอโรคยาศาล “คูแก้ว”

ภาพที่ 4.2 ประตูทางเข้าปราสาท

ภาพที่ 4.3 ปราสาทประธาน

ภาพที่ 4.4 บาราย หรือ สระน้ำ

ภาพที่ 4.5 ภาพในวัดคู่แก้วสามัคคี

ภาพที่ 4.6 พื้นที่บริเวณด้านข้างของคูแก้ว ในพื้นที่ของวัดคูแก้วสามัคคี

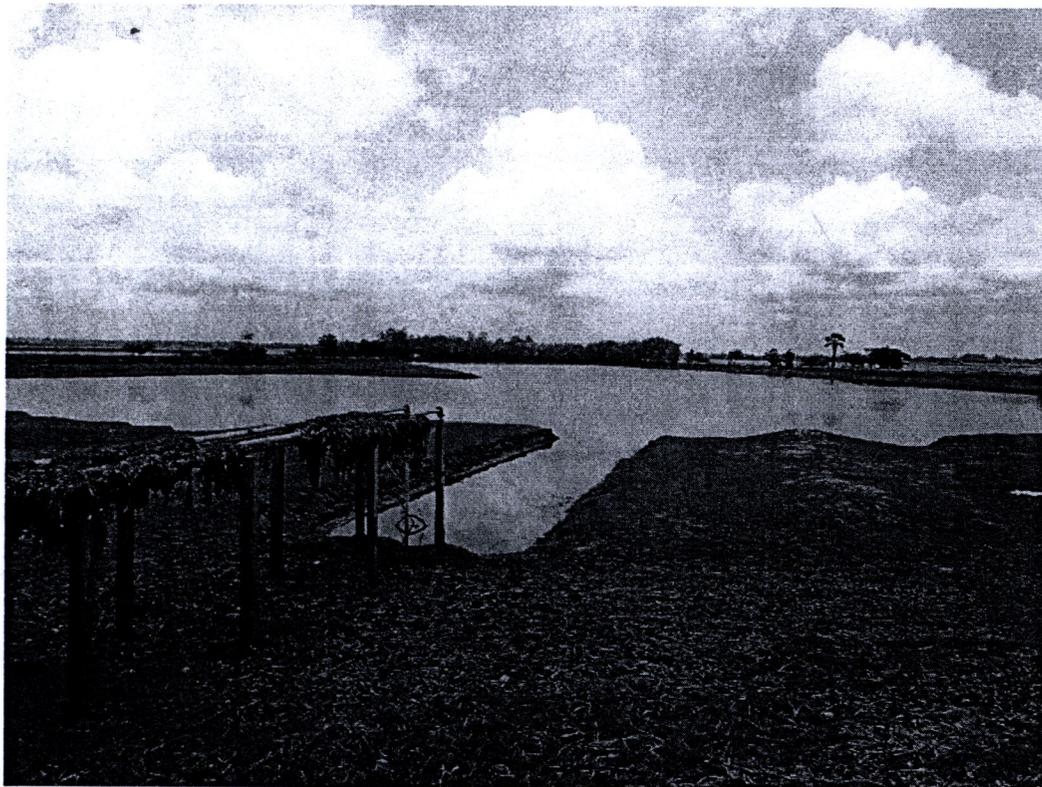
2) บึงแก่น้ำค้อน

สภาพทั่วไป

ตั้งอยู่ที่บ้านป่าสังข์ บ้านป่าเหลื่อม ตั้งอยู่ที่กิโลเมตรที่ 7 จากจังหวัดขอนแก่น บึงแก่น้ำค้อนสามารถเดินทางได้ 2 ทาง คือทางบ้านเหล่านาคี ต.บ้านหว้า และบ้านหนองบัวดีหมี ต.ท่าพระ บริเวณโดยรอบเป็นที่พื้นที่ราบลุ่ม มีเนื้อที่ประมาณ 5,050 ไร่ โดยบึงแก่น้ำค้อนเป็นแหล่งน้ำสาธารณะที่มีความจุประมาณ 5 ล้านลูกบาศก์เมตร ดังภาพที่ 4.7 – 4.9

ประโยชน์ใช้สอย

- เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชนรอบบึงแก่น้ำค้อน
- เป็นแหล่งน้ำเพาะขยายพันธุ์และเพาะพันธุ์สัตว์น้ำปลาน้ำจืด
- เป็นแหล่งน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน
- เป็นแหล่งน้ำต้นทุนสำหรับพื้นที่การเกษตร
- เป็นแหล่งเก็บกักน้ำในช่วงฤดูฝนในลักษณะแก้มลิงเพื่อชะลอการไหลของน้ำชี เพื่อใช้บรรเทาอุทกภัย
- เป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภค - บริโภค และการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง
- เป็นแหล่งน้ำเก็บกักน้ำไว้ใช้เสริมการเพาะปลูกในฤดูฝน และการปลูกในฤดูแล้ง
- เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจากการประมงให้มีรายได้
- เป็นแหล่งน้ำในการทำปศุสัตว์

ภาพที่ 4.7 พื้นที่โดยรอบของบึงแก่น้ำดอน

ภาพที่ 4.8 พื้นที่โดยรอบของบึงแก่น้ำดอน

ภาพที่ 4.9 พื้นที่โล่งของชาวบ้านที่คิดแก้ปัญหาน้ำคั่ง

4.2 การจัดการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ (A-I-C : Appreciation Influence Control) เพื่อหาแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน

จากการระดมความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การหาแนวทางและกำหนดแผนการดำเนินงานต่อไปส่งผลให้เกิดการกำหนดเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกันคือ **“ชุมชนแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนมีส่วนร่วมและมีรายได้”**

ในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และสามารถสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนได้ ได้นำขั้นตอนและวิธีการดำเนินการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในปัจจุบันมาวิเคราะห์ร่วมกันว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้คิดและวางแผนร่วมกันหรือไม่ โดยทุกคนเห็นว่าจะต้องสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการรับรู้ ร่วมทำงาน และร่วมตัดสินใจในการพัฒนาตำบลของตนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยผลจากการประชุมได้ข้อมูลดังนี้

ภาพที่ 4.10 สถานที่จัดการประชุม AIC

4.2.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หรือ SWOT analysis ของ อบต.ดอนช้าง ผู้การท้องถิ่นเชิงอนุรักษ์ ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

จุดแข็ง : S

- มีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุน ได้แก่ กรมศิลปากรในการบูรณะปราสาทคูแก้ว อบต.ดอนช้างให้สนับสนุนด้านการรักษาสภาพแวดล้อมภายนอกปราสาทคูแก้ว
- คนในชุมชนมีความชำนาญในการทำผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นสินค้าจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว ดังภาพที่ 4.11
- มีการบริหารจัดการน้ำในแหล่งน้ำของชุมชน เพื่อการอุปโภคและบริโภค
- บริเวณบึงแก่น้ำคือนมที่ศึนียภาพที่สวยงาม และใช้เป็นฉากในการถ่ายทำภาพยนตร์
- กลุ่มเลี้ยงกระบือในชุมชน เคยเป็นกลุ่มที่ได้รับรางวัลระดับประเทศ

จุดอ่อน : W

- ขาดประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ศาสนสถาน (ปราสาทคูแก้ว)
- ชุมชนไม่สามารถเข้ามาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวปราสาทคูแก้วได้เอง
- ขาดการจัดระเบียบ หลักเกณฑ์ ของกลุ่มอาชีพที่มีในชุมชน
- ตัวปราสาทมีโบราณสถานไม่มากนัก จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจไม่มากนัก
- อบต.ดอนช้างมีงบประมาณในการสนับสนุนไม่มากนัก
- ขาดตลาดในการรองรับผลิตภัณฑ์ที่เป็นสินค้าของชุมชน
- ไม่มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว

- สินค้าของชุมชน ไม่มีแตกต่าง แปลกใหม่
- ชุมชนมีความสามารถในการรองรับปัญหาด้านสุขภาพไม่มากนัก

โอกาส : O

- มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพของชุมชน ใน อบต.คอนซ้างจำนวน 10 กลุ่ม
- การรื้อฟื้นงานประเพณีบุญคู่ เป็นการประชาสัมพันธ์ทางอ้อมให้ประชาชนได้เดินทางมาในแหล่งท่องเที่ยวปราสาทคู่แก้ว และมีกิจกรรมทางศาสนา เช่น การทำบุญ โรงทาน รวมทั้งการแสดง ทำให้ผู้ที่เข้าร่วมมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ดังภาพที่ 4.12 – 4.14
- มีการจัดพื้นที่ป่าเต็งรังให้เป็นป่าสงวนของชุมชนเพื่ออนุรักษ์นกเอี้ยง
- การจัดแสดงกระบวนการขั้นตอนในการปั่นผลิตภัณฑ์ และขายผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาไปด้วยตามงาน เทศกาลต่างๆ ในจังหวัด เช่น งานถนนศิลปะจัดโดยคณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น งานเกษตรจัดโดยคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น งานไหมจัดโดยจังหวัดขอนแก่น

ความเสี่ยง : T

- ทาง อบต. ขาดบุคลากรในการทำงาน จึงไม่สามารถพัฒนาบึงแก่น้ำร้อนได้ ทำให้โครงการต้องยุติลง
- พื้นที่บริเวณรอบบึงแก่น้ำร้อนยังคงเป็นพื้นที่ป่าที่รกร้าง ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางไป
- ปัญหาของปริมาณน้ำทำให้เกิดอุทกภัย และภัยแล้ง ในพื้นที่บริเวณบึงแก่น้ำร้อน
- ขาดการสืบสาน ถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ คนรุ่นใหม่ของชุมชน
- ปราสาทคู่แก้วอยู่ในบริเวณของวัดป่าสามัคคี แต่ปัจจุบันตัวปราสาทยังคงอยู่ในความรับผิดชอบของกรมศิลปากร หากทางกรมศิลปากรส่งมอบความรับผิดชอบให้ทางอบต.คอนซ้าง ทางอบต.มีงบประมาณไม่เพียงพอในการรื้อถอน ก่อสร้างสำนักสงฆ์แห่งใหม่
- ขาดหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
- การแข่งขันกันเองของชุมชนในการผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน
- พื้นที่ป่าของชุมชนลดลงเนื่องจากการขยายเมืองและการตัดถนนที่เพิ่มมากขึ้น

ภาพที่ 4.11 การปั้นหม้อเป็นผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ภาพที่ 4.12 โรงทานในงานทำบุญกุ้ ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี

ภาพที่ 4.13 ประเพณีการทำบุญถ้ำ ในบริเวณปราสาทถ้ำแก้ว

ภาพที่

4.14 ประเพณีการทำบุญถ้ำ ในบริเวณปราสาทถ้ำแก้ว

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

- ระบบการจัดการการท่องเที่ยวยังไม่ดี
- ขาดสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน หรือของที่ระลึก
- ขาดระบบการจัดการกิจกรรมการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว
- ขาดความรู้เรื่องการเงินและการบัญชี
- ขาดความรู้เรื่องสุขภาพ

การวางแผนการดำเนินงาน

1) แผนความร่วมมือกับหน่วยงานสนับสนุน

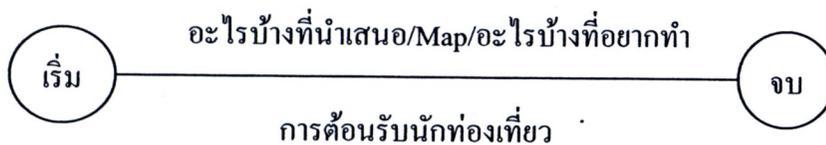
- 1.1 แผนการประชาสัมพันธ์
  - 1.2 แผนการจัดแบ่งรายได้
  - 1.3 แผนการจัดสรรงบประมาณ
-
- ```
graph LR; A[1.1-1.3] --- B[หน่วยงานไหน]; A --- C[เท่าใด]; A --- D[อย่างไร]; A --- E[ข้อตกลง];
```

### 2) แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

#### 2.1 แผนพัฒนาความรู้

- Home stay
- การตลาด
- การเงินการบัญชี
- ฝีมือแรงงาน

#### 2.2 แผนการจัดระบบการเรียนรู้



#### 2.3 แผนการจัดหารายได้

- การพัฒนาของที่ระลึก
- การจัดระบบห้องพัก/อาหาร/บริการ/Home stay

#### 2.4 แผนพัฒนาภูมิทัศน์/แหล่งท่องเที่ยว

## แนวทางการดำเนินงาน

จากการประชุมระดมสมองเชิงสร้างสรรค์ได้แนวทางการดำเนินงานในการจัดการและพัฒนาชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติทั้ง 10 ด้าน คือด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านธรรมาภิบาลของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน ด้านรายการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และด้านประชาสัมพันธ์ โดยการเข้าพักอาศัยของนักท่องเที่ยวจะใช้รูปแบบโฮมสเตย์ ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชุมชน มีรายละเอียดดังนี้

### 1. ด้านที่พัก

#### 1.1 ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน

- เป็นบ้านของเจ้าของที่แบ่งปันที่นอน หรือห้องนอน อย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจปรับปรุง ต่อเติมที่พัก ที่ติดกับบ้านเดิมเพื่อใช้เป็นที่นอนหรือห้องนอนเป็นสัดส่วน

#### 1.2 ที่พักที่นอนสะอาด และสบาย

- มีที่นอนสำหรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นเตียง ฟูก หรือเสื่อ และมีมุ้ง หรือมุ้งลวดเพื่อป้องกันยุงและแมลง
- มีเครื่องนอน อุปกรณ์ที่ใช้นอน ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม และได้รับการทำความสะอาดทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนนักท่องเที่ยวและเปลี่ยนเครื่องนอนตามความเหมาะสมในกรณีที่นักท่องเที่ยวพักหลายวัน
- มีราวตากผ้าหรือที่เก็บเสื้อผ้า

### 1.3 ห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด

- มีความปลอดภัย มีที่ล็อคประตูอยู่ในสภาพใช้งาน ได้ดี มีความมิดชิด
- มีขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
- มีการแยกชั้นสำหรับชักอาน้ำ
- น้ำที่ใช้มีความสะอาด อาจเป็นประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา หรือน้ำดิบที่ปล่อยไว้ระยะหนึ่งและแกว่งสารส้ม
- มีถังขยะในห้องน้ำ

### 1.4 มุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน

- มีมุมพักผ่อน ที่สงบ สบายภายในบ้านหรือบริเวณ โดยรอบที่สามารถนั่ง นอนและมีบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น ลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ศาลาหน้าบ้าน
- มีการดูแลบริเวณรอบบ้าน เช่น สวนครัว ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ร่องน้ำ ให้สะอาดปราศจากขยะ

## 2. ด้านอาหารและโภชนาการ

### 2.1 ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร

- มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม
- ผลิตโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ไม่ซื้ออาหารหรือกับข้าวถุง
- มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย

### 2.2 น้ำดื่มที่สะอาด

- มีที่เก็บน้ำ / ภาชนะเก็บน้ำที่สะอาด ไม่มีตะกอน มีฝาปิดมิดชิด
- มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาด

### 2.3 ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด

- มีภาชนะที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าวที่สะอาด ไม่มีคราบ และกลิ่นคาว กลิ่นอับ

### 2.4 ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัว มีความสะอาด

- ครัวอาจอยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้ และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอ
- มีอุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่เขวน หรือมีฝาชีครอบ หรือคลุมผ้าสะอาด
- มีการจัดการขยะที่ถูกสุขอนามัย

### 3. ด้านความปลอดภัย

#### 3.1 การเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

- มีแนวทางปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือเบื้องต้น เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ
- มียาสามัญประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพใช้ได้ทันที (ยังไม่หมดอายุ)
- เจ้าของบ้านควรซักถามถึงโรคประจำตัวหรือบุคคลที่ติดต่อดีทันทีในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว

#### 3.2 การจัดระบบดูแลความปลอดภัย

- มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันรับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการดูแลรักษาความสงบความปลอดภัย
- มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น รถยนต์
- เมื่อมีเหตุร้ายต้องมีเครื่องมือสื่อสารติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยตรงได้

### 4. ด้านอัยาศัยไมตรีของเจ้าของบ้านและสมาชิกในครัวเรือน

#### 4.1 การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย

- มีการแนะนำนักท่องเที่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคนที่อยู่ในขณะนั้น เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น

#### 4.2 การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวิถีชีวิตของชุมชน

- เจ้าของบ้านมีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูล อาจเป็นเอกสารภาพถ่าย หรือการพูดคุยในเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนอย่างเหมาะสม
- เจ้าของบ้านเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของตนเอง เช่น ไปดูไร่ นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น ซึ่งจะเปิดโอกาสของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต

### 5. ด้านรายการนำเที่ยว

#### 5.1 มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน

- มีการวางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันของชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละกลุ่มกิจกรรม
- มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เผยแพร่สู่สาธารณะและนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

#### 5.2 ข้อมูลกิจกรรมท่องเที่ยว

- มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้

#### 5.3 เจ้าของบ้านเป็นภาคีที่ท้องถิ่น หรือประสานงานให้ภาคีที่ท้องถิ่นนำเที่ยว

- กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อ ค่านิยมภายในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

- มีการจัดทำสื่อ เช่น สิ่งพิมพ์ รูปถ่าย ภาพวาด เพื่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

## 6. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

### 6.1 ชุมชนมีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง

- มีแหล่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแหล่งธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดเจดีย์ เป็นต้น หรือใช้แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการท่องเที่ยว

### 6.2 การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว

- ชุมชนมีกฎ กติกา การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เพื่อให้การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ชุมชนรองรับได้ การไม่เก็บพันธุ์พืชออกจากป่า เป็นต้น
- มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับงานฟื้นฟูอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ เช่น การปลูกป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน

### 6.3 แผนงานหรือมาตรการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวและลดสภาวะโลกร้อน

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์มีแผนงาน มาตรการ และแนวทางปฏิบัติในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผาขยะ

### 6.4 มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน

- เน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ห่อข้าวด้วยวัสดุที่มาจากธรรมชาติ
- มีกิจกรรมที่ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เช่น ใช้จักรยานแทนการใช้รถ ใช้เรือพายแทนการใช้เครื่องยนต์ หรือการใช้หลอดประหยัดไฟในครัวเรือน

## 7. ด้านวัฒนธรรม

### 7.1 การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

- มีบ้านเก่า หรือบ้านที่แสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว
- มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว
- ชุมชนและโรงเรียนมีแผนงานฟื้นฟู อนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และการละเล่นพื้นบ้าน
- ผู้แสดงทางวัฒนธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนเนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนออย่างภาคภูมิใจ

### 7.2 การรักษาวิถีชีวิตชุมชนคงไว้เป็นกิจวัตรปกติ

- มีการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การตัดบวช การทำบุญที่วัด การไหว้ศาลปู่ตา เป็นต้น ไม่ควรเปลี่ยนแปลงหรือจัดทำใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

## 8. ด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์

### 8.1 ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก/ของฝากหรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

- มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือชุมชนสามารถนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ เสื้อผ้า สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุและวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก

## 8.2 ผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่าและมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

- มีการนำเอาความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน พร้อมกันนั้นก็สามารถจัดทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ เช่น การสอนทอผ้า การจักสาน การละเล่นต่าง ๆ และการแสดงพื้นบ้าน

## 9. ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

### 9.1 การรวมกลุ่มของชาวบ้าน

- การบริหารจัดการต้องเป็นการรวมกลุ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการของโฮมสเตย์

### 9.2 คณะกรรมการกลุ่มโฮมสเตย์

- มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงาน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เหนียวญิก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน
- คณะกรรมการทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาหลักการ ขั้นตอน วิธีการทำงานของโฮมสเตย์ ตามบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย

### 9.3 กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ

- มีกฎ กติกา วาระการทำงาน การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ เช่น การจัดประชุมอย่างต่อเนื่องก่อนจะรับนักท่องเที่ยว และหลังรับนักท่องเที่ยวหรือจัดประชุมประจำเดือน
- มีการจัดสรรเงินรายได้เข้าส่วนกลางของชุมชนเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- มีแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้
  1. มีหลักเกณฑ์การเปิดรับสมาชิกโฮมสเตย์
  2. มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
  3. มีรายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการ และราคา
  4. มีแนวปฏิบัติในการจองบ้านพัก และการชำระเงินล่วงหน้า
- มีแนวปฏิบัติของกลุ่ม เช่น การต้อนรับร่วมกัน การให้ข้อมูล การจัดลำดับกิจกรรม การดูแลความปลอดภัย การติดตาม และประเมินผล เป็นต้น

### 9.4 มีการจ่ายผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

- มีแนวปฏิบัติหมุนเวียนการให้บริการ เช่น บ้าน รถ เรือ มัคคุเทศก์ เป็นต้น
- มีระบบการคิดราคาที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
- มีการจัดสรรรายได้เข้ากองทุนชุมชน

## 9.5 ระบบการจองการลงทะเบียนและการมัดจำล่วงหน้า

- มีระบบการจองล่วงหน้า
- มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
- มีการชำระเงินล่วงหน้า ในอัตราส่วนที่ทางกลุ่มเป็นผู้กำหนด

## 9.6 รายละเอียดของค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน

- มีการระบุค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบันไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าน้ำเที่ยว ซึ่งอาจจะคิดเป็นรายคนหรือคิดในลักษณะเหมาจ่าย เป็นต้น

## 10. ด้านประชาสัมพันธ์

### 10.1 เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

- มีคู่มือ แผ่นพับ แผนที่การเดินทาง โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ราคาและสถานที่ติดต่อ

### 10.2 แผนการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

- มีเป้าหมาย แผนงาน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

## แนวทางการพัฒนาโฮมสเตย์

### 1. ข้อพิจารณาในการพัฒนาโฮมสเตย์

- 1) วิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบท
- 2) วัฒนธรรมท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ
- 3) ความปลอดภัย
- 4) ความสะอาด
- 5) ห้องพักร่วมอาหาร
- 6) กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

### 2. การจัดการ (Management)

การจัดกิจกรรมที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ควรที่จะมีการรวมกลุ่มจัดตั้งในรูปของกลุ่ม/ชมรม/สหกรณ์ ซึ่งสมาชิกและคนใจชุมชนจะต้องมีความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในด้านการจัดการ

### 3. บ้านพัก (Accommodation)

แบบที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว (Provision of Accommodation for Tourist)

- 1) ความเต็มใจของสมาชิกในครอบครัวต่อการรับผู้มาเยือน
- 2) บ้านพักมีโครงสร้างที่ดี
- 3) ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- 4) ไม่ไกลจากเมืองหรือพื้นที่เทศบาลหรือสถานที่ท่องเที่ยว

5) ควรมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐาน อาทิ

- ที่นอน หรือเตียงนอน
- หมอน
- น้ำประปาหรือถ้าไม่มีควรมีแหล่งน้ำอื่น ๆ
- ห้องน้ำสะอาด

6) มีความปลอดภัย



### **ขั้นตอนการดูแลที่พัก (Home Keeping Produce)**

ความสะอาดเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยว ผู้ดูแลควรมีการทำความสะอาดที่พักและบริเวณโดยรอบบ้านพักอยู่เสมอ อาทิ เปลี่ยนผ้าปูที่นอน อุปกรณ์สำหรับการนอนส่วนตัวทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวเข้าพัก เป็นต้น

#### **ความสะอาดของบ้าน**

- 1) บ้านพักควรมีอากาศที่สามารถถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างสามารถส่องเข้ามาถึงปราศจากความชื้น ไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำได้ดี ภายในห้องพักต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำ
- 2) ต้องเปลี่ยนผ้าปูที่นอน และอุปกรณ์ส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือนทุกครั้งหรือมีผู้มาเยือนใหม่เข้ามาพัก
- 3) ต้องหมั่นกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ
- 4) เนื่องจากห้องน้ำจะเป็นห้องที่ผู้มาเยือนจะมาร่วมใช้ด้วย ดังนั้นต้องเตรียมอุปกรณ์ทำความสะอาดส่วนตัวสำหรับผู้มาเยือน (กรณีที่แขกมิได้มีการเตรียมมา) และจะต้องมีการทำความสะอาดเป็นประจำ
- 5) ต้องหมั่นดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

#### **ห้องน้ำ (The Bathroom)**

ห้องน้ำจะเป็นที่ ๆ ใช้ร่วมกันทั้งครอบครัวและนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญก็คือ ความสะอาด จะต้องมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ

#### **ความปลอดภัย**

ความปลอดภัยถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมกิจกรรมที่พักเชิงวัฒนธรรมลักษณะสัมผัสชนบท ดังนั้น ชมรม/กลุ่ม มวลสมาชิก ควรมีการจัดมาตรการรักษาความปลอดภัย สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์เกิดขึ้น เช่น การจัดอบรมให้กับสมาชิกของชุมชนในการให้การป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ หรือการแก้ไขหากเกิดอุบัติเหตุ การขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ หรือองค์การบริหารท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ การจัดตั้งเวรยามของชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เจ้าของบ้านจึงจะต้องมีหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาเยือนด้วย

#### **ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว**

- 1) ต้องมีการดูแลและซ่อมแซมสิ่งของต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา อาทิ ประตู หน้าต่าง
- 2) ถ้าเห็นนักท่องเที่ยวไม่เก็บทรัพย์สินไว้ในที่ที่ปลอดภัย ต้องเข้าไปเตือน

3) ถ้านักท่องเที่ยวลืมทรัพย์สินไว้ในบ้านพักหรือที่อื่น ๆ ภายหลังจากเดินทางกลับ เจ้าของบ้านควรเก็บไว้ใน ที่ที่ปลอดภัยและพยายามติดต่อเจ้าของเพื่อมารับคืน

### **ความปลอดภัยของที่พัก**

- 1) สมาชิกในบ้านต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้มาเยือน เสมือนญาติสนิท และมีความรู้เรื่องสถานที่ในบ้านและชุมชนเป็นอย่างดี
- 2) สมาชิกในบ้านต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความปลอดภัยภายในบ้าน
- 3) ญาติที่สำคัญต้องได้รับการเก็บรักษาและดูแลเป็นอย่างดี
- 4) ทรัพย์สิน เงินสดต่างๆ ต้องเก็บไว้ในที่ที่ปลอดภัย
- 5) สมาชิกทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องความปลอดภัยของความปลอดภัยตลอดเวลา

### **การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว**

วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และความเชื่อ ของแต่ละชุมชนอาจแตกต่างกัน การกำหนดระเบียบและข้อปฏิบัติสำหรับนักท่องเที่ยว อาทิ การแต่งกาย การนอน การกำหนดเวลาการเข้าออกบ้านพัก จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อป้องกันปัญหาที่ขัดต่อวัฒนธรรม จารีต ประเพณีและความเชื่อของชุมชน โดยนักท่องเที่ยวจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ทั้งนี้ควรมีการชี้แจงในขั้นตอนการจองหรือลงทะเบียนการเข้าพัก กรณีที่นักท่องเที่ยวไม่สามารถปฏิบัติได้ ก็สามารถที่จะปฏิเสธการเข้าพักได้เช่นเดียวกัน

### **การต้อนรับ (Reception)**

คนไทยเป็นผู้มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดังสำนวนสุภาษิตไทยที่ว่า "เป็นธรรมเนียมไทยแท้แต่โบราณ ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" การต้อนรับนักท่องเที่ยวคุณภาพดีจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกอบอุ่น ควรมีการจัดพื้นที่ต้อนรับในลักษณะจุดศูนย์กลางของชุมชนเพื่อทำการต้อนรับ ลงทะเบียน การเข้าพัก หรือการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว โดยการต้อนรับอาจให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยวัฒนธรรมประจำถิ่น เช่น ภาคอีสาน/เหนือ ต้อนรับด้วยการบายศรีสู่ขวัญ หรืออาจจะเป็นช่อดอกไม้ พวงมาลัยเล็ก ๆ ที่สามารถหาได้จากท้องถิ่นมอบให้กับนักท่องเที่ยว ก็จะเป็นการสร้างประทับใจได้เมื่อเริ่มเข้าสู่ชุมชน

### **การจองที่พัก (Reservation)**

การจองที่พักสามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การจองทางไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การจองที่พักควรได้รับการตอบสนองโดยทันที เพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพักของนักท่องเที่ยว และถ้ามีเวลา ผู้ประสานงานควรส่งรายละเอียดให้กับนักท่องเที่ยวเพื่อศึกษาก่อนการเข้าพัก ทั้งนี้ควรแจ้งข้อมูลรายละเอียด ให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานในประเทศไทยที่รับผิดชอบพื้นที่ที่ได้รับทราบเพื่อเป็นช่องทางการตลาดในการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจทั่วไปรับทราบได้

ขั้นตอนการจองห้องพัก มีดังนี้

- 1) จัดบ้านพักตามลำดับ
- 2) ตอบรับการจอง อาจจะมีการใช้ระบบการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วน เพื่อเป็นการป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยวตามกำหนดเวลา ดังนั้นควรชี้แจงระยะเวลาการยกเลิกเข้าพักให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบด้วย
- 3) เก็บรักษาข้อมูลการจองสำหรับการลงทะเบียนเข้าพักต่อไป

### **การลงทะเบียน (Registration)**

ในธุรกิจโรงแรมที่พัก ผู้เข้าพักต้องลงทะเบียนเพื่อเป็นหลักฐานและอ้างอิงในอนาคต ส่วนในลักษณะที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท การลงทะเบียนอาจไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบเหมือนธุรกิจโรงแรม แต่ควรเป็นรูปแบบการเก็บข้อมูลแบบง่ายๆ

#### ความสำคัญของการลงทะเบียน

- ทำให้เจ้าของบ้านทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
- ช่วยในการจัดเตรียมบ้านพัก
- ทำให้ทราบวันออกจากที่พักของนักท่องเที่ยวแต่ละคน ข้อมูลนี้มีความจำเป็นเพราะจะทำให้กลุ่ม/ชมรม สามารถวางแผนการเข้าพักของแขกในลำดับต่อ ๆ ไปได้
- เป็นข้อมูลการเข้าพักให้ผู้ดูแลรักษาความปลอดภัย สามารถตรวจสอบความเคลื่อนไหวของผู้ประพฤตินิยมหรือการหลบซ่อนของอาชญากรได้

#### ขั้นตอนการต้อนรับและลงทะเบียน

- ต้อนรับด้วยรอยยิ้มคุณจิตมิตร แจกรายละเอียดค่าธรรมเนียมการเข้าพักและบริการต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวทราบ
- ให้นักท่องเที่ยวกรอกรายละเอียดและลงชื่อในใบลงทะเบียนการเข้าพัก
- แจกรายละเอียดที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับข้อมูลของชุมชนและสภาพทั่วไป
- นำนักท่องเที่ยวไปยังบ้านพัก

### **การบริการอาหาร**

เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้นการวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวนนักท่องเที่ยว

การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ ได้แก่

- ข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา
- งบประมาณในการจัดทำอาหาร
- ปัจจัยด้านฤดูกาล
- อาหารประจำท้องถิ่น
- จำนวนนักท่องเที่ยว

## ความรู้ที่ชุมชนมีความต้องการให้มีการจัดการอบรมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีดังนี้

1. การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัฒนธรรมชาติที่เหมาะสมในสิ่งแวดล้อมชุมชน
2. เศรษฐศาสตร์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย ผศ.จินตนา สมสวัสดิ์
3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
4. จิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
5. การออกแบบสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
6. การจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในแหล่งท่องเที่ยว
7. การอนุรักษ์วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
8. การอนุรักษ์โบราณวัตถุ และ โบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
9. การจัดการแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน
10. การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ดินเผา เพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากความต้องการของผู้เข้าประชุมที่ต้องการได้รับข้อมูลและความรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆ จะนำไปสู่การจัดอบรมแก่สมาชิกในชุมชนที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นรายละเอียดจะอยู่ในหัวข้อถัดไป

### 4.3 การอบรมและปลูกจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

#### 4.3.1 รายละเอียดการจัดอบรม

สถานที่จัดอบรม : ที่ทำการ อบต.คอนช้าง อ.เมือง จ.ขอนแก่น

กลุ่มผู้เข้าอบรม : ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในพื้นที่อบต.คอนช้าง จำนวน 38คน

จำนวนวันที่อบรมและปลูกจิตสำนึก : 2 วัน

#### ผู้เข้าร่วมอบรมและปลูกจิตสำนึกมีดังนี้

1. นายสง่า บังคำภา
2. นางอรทัยรัตน์ พรหมศรี
3. นายสมาน นามเหล่า
4. นายสัมพันธ์ จำปา
5. นายทวีดวง โชติ
6. นายสมชัย วิหาราช
7. นายเกษม ลุนสา
8. นายอรัญญา อรัญวาท
9. นางเพ็ญศรี จำปาน้อย
10. นายวิรพงษ์ นามเหล่า
11. นางไพจิตร ผุยพัฒน์
12. นายสัมฤทธิ์ จันทร์แจ้ง
13. นายองอาจ เพ็ญวัน
14. นายจตุรงค์ ศรีเมืองเช่า

15. นายชนพล โสสุม
16. นายวิรัตน์ ตรีนแก่น
17. นพดั่งดำ พระคุณ
18. นางยุพิน นครศรี
19. นายยนต์ พลวินทร์
20. นายมนัส ขานอยู่
21. นายถวิล ลีพรมมา
22. นายวิทยา เมืองแก้ว
23. นายพันธ์ ยมหาด
24. นายบรรดิษฐ์ ลีปาน
25. นายอำพร พลจันทร์
26. นายอุคร นามทะจักร์
27. นางนันทน์ภัส เตชาศิริ โคดม
28. นางพรพรรณ ประทุมพล
29. นางกัลยา ชวยหลิน
30. นางน้ำทิพย์ ประทุมพล
31. นางชลลดา จันทร์ สุน
32. นางผลิตา ไตรรัตน์
33. นายเดชพล สุภธีระ
34. นายศักดิ์ดี กาศา
35. นางสาวอัจฉรา โสทยา
36. นางสาวสุนันทา ภูมิจารีย์
37. นายโสภา ศรีลัดชา
38. นางรุ่งทิwa หัสศาลอย

# กำหนดการอบรมและปลูกจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์

## ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

### วันที่ 1

- 8.30 - 8.40 น. พิธีเปิดการอบรม
- 8.40 - 9.00 น. ทำแบบประเมินความรู้เบื้องต้นด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 9.00 - 10.20 น. การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่เหมาะสมในสิ่งแวดล้อมชุมชน โดย ผศ. ทรงพล อุปชิตกุล
- 10.20 - 10.35 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.35 - 12.00 น. เศรษฐศาสตร์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย ผศ.จินตนา สมสวัสดิ์
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 14.00 น. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย ผศ.ดร.เพ็ญประภา เพชระบูรณิน
- 14.00 - 14.45 น. จิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย ผศ.ดร.เพ็ญประภา เพชระบูรณิน
- 14.45 - 15.00 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 15.00 - 16.00 น. การออกแบบสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย ผศ.ธนสิทธิ์ จันทะรี
- 16.00 - 17.00 น. การจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในแหล่งท่องเที่ยว โดย อ.นิธิวดี ทองป็อง

### วันที่ 2

- 9.00 - 10.30 น. การอนุรักษ์วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย อ.พยุงศิลป์ เปศรี
- 10.30 - 10.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 10.45 - 12.00 น. การอนุรักษ์โบราณวัตถุ และ โบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย รศ.ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ
- 12.00 - 13.00 น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
- 13.00 - 14.30 น. การจัดการแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน โดย ดร.วิรงรอง มงคลธรรม
- 14.30 - 14.45 น. พักรับประทานอาหารว่าง
- 14.45 - 16.00 น. การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ดินเผา เพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดย อ.สมิต ตะกรุดแก้ว
- 16.00 - 16.20 น. ทำแบบวัดความรู้ความเข้าใจหลังอบรม
- 16.20 - 16.40 น. พิธีปิดอบรม และมอบเกียรติบัตร

## รายละเอียดวิทยากร

- ผศ.ดร. เพ็ญประภา เพชรบูรณิน (หัวหน้าโครงการ) อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม-คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ผศ. จินตนา สมสวัสดิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อ.พยุหศิริ เป็ศรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อ.วิรงรอง มงคลธรรม อาจารย์ประจำภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ผศ.ทรงพล อุปชิตกุล อาจารย์ประจำภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อ.สมิต ตะกรุดแก้ว อาจารย์ประจำสาขาวิชาประติมากรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ผศ.ธนสิทธิ์ จันทะรี อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อ.นิวัติ ทองป้อ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- รศ.ดร.นิยม วงศ์พงษ์คำ อาจารย์ประจำสาขาวิชาออกแบบนิเทศศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หมายเหตุ เอกสารประกอบการอบรมของแต่ละหัวข้อจะอยู่ในภาคผนวก ก



ภาพที่ 4.15 การอบรมและปลูกจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการอนุรักษ์ ณ อบต.คอนช้าง



ภาพที่ 4.16 ผู้นำกลุ่มของชุมชนที่เข้ารับการอบรมที่ต้องการความรู้เพิ่มเติมในด้านต่างๆที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

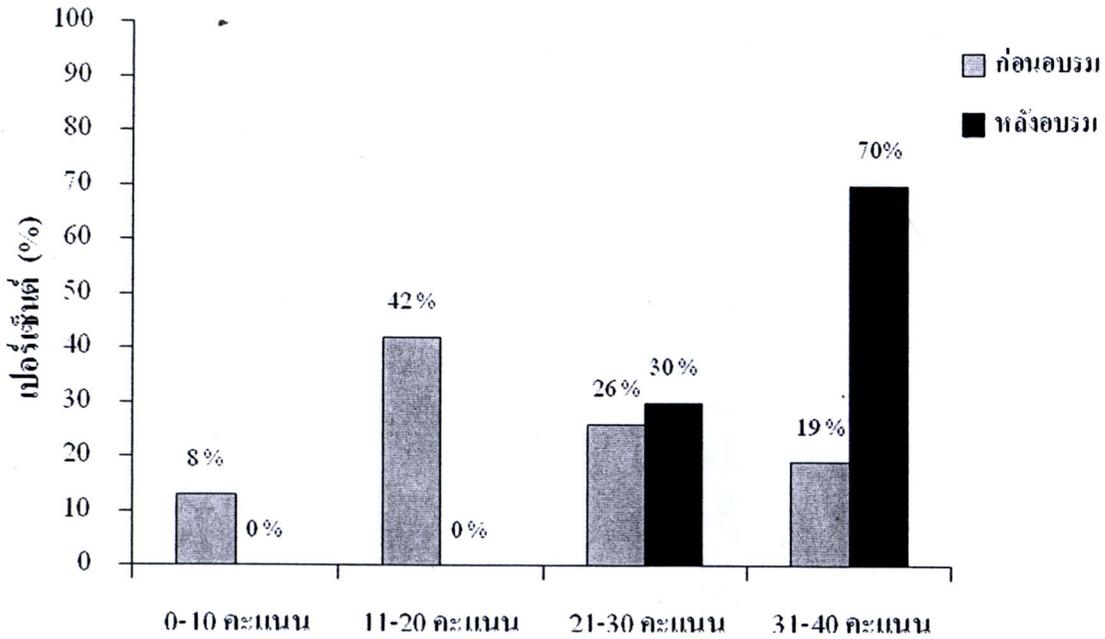
#### 4.3.2 ผลการประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมและปลูกจิตสำนึก

แบบประเมินความรู้ก่อนและหลังการอบรมปลูกจิตสำนึกเป็นคำถามทั้งหมด 40 ข้อ (รายละเอียดแบบประเมินอยู่ในภาคผนวก ข) ซึ่งผู้อบรมจะทำการประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนการอบรมและหลังการอบรม ระดับคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ

|                    |                               |
|--------------------|-------------------------------|
| ตั้งแต่ 0-10 คะแนน | คือมีความรู้ความเข้าใจน้อย    |
| 11-20 คะแนน        | คือมีความรู้ความเข้าใจพอใช้   |
| 21-30 คะแนน        | คือมีความรู้ความเข้าใจปานกลาง |
| 31-40 คะแนน        | คือมีความรู้ความเข้าใจสูง     |

ผู้เข้าอบรมได้ระดับคะแนนต่างๆคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ได้ดังนี้

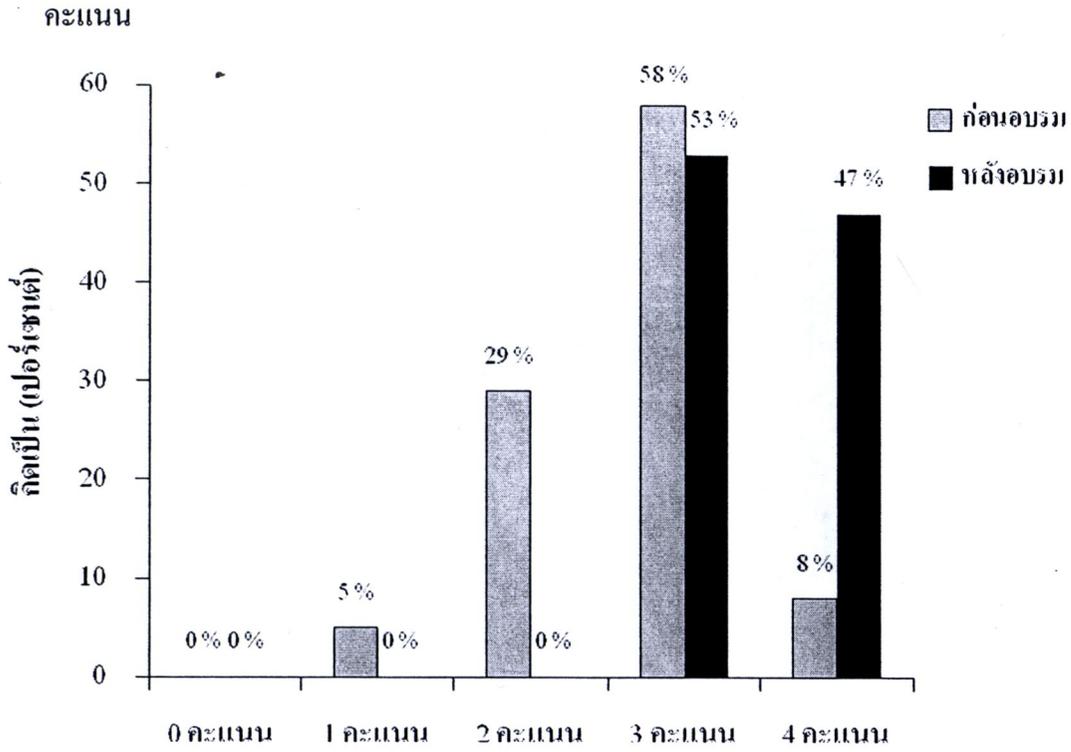
กราฟแสดงระดับคะแนน จากแบบประเมินความรู้ก่อน-หลังอบรมและปลูกจิตสำนึก



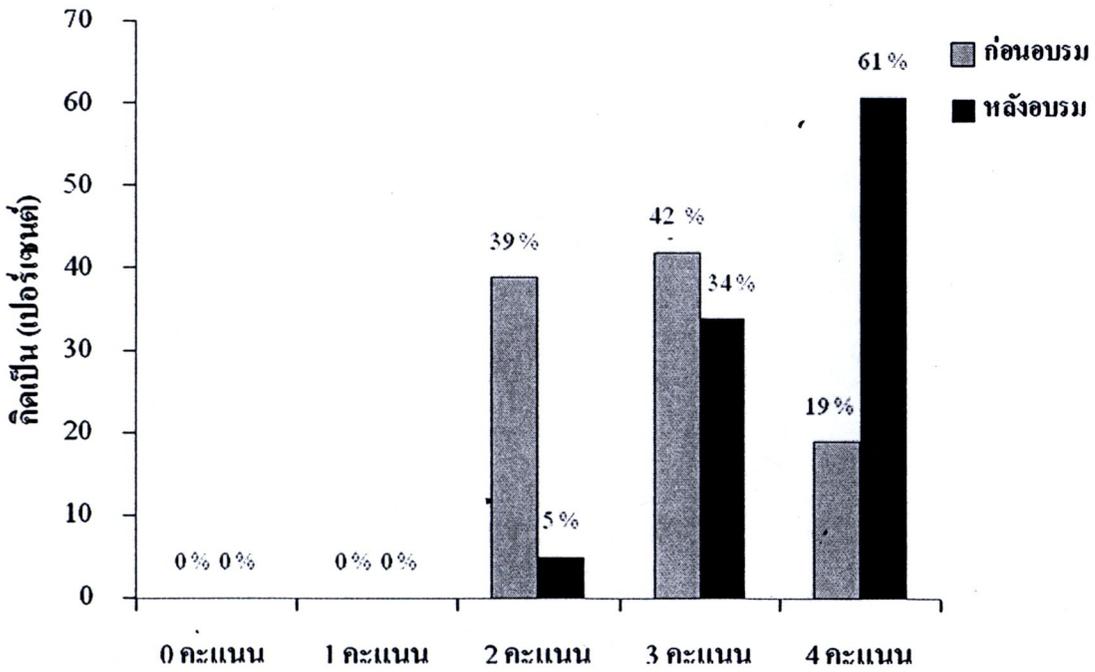
จากกราฟด้านบนแสดงให้เห็นว่าก่อนการอบรมและปลูกจิตสำนึก ผู้เข้าร่วมอบรมส่วนใหญ่มีระดับคะแนน 11-20 คะแนน คิดเป็น 42 % คือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมในระดับพอใช้ รองมา มีระดับคะแนน 21-30 คะแนน คิดเป็น 26 % คือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมในระดับปานกลาง และมีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมอยู่ในระดับน้อย คิดเป็น 8 % แต่หลังจากที่มีการอบรมและปลูกจิตสำนึก ผู้อบรมได้ทำแบบประเมินอีกครั้งพบว่า ผู้อบรมทั้งหมดมีระดับความเข้าใจในระดับสูงขึ้น โดยส่วนใหญ่มีคะแนนอยู่ระหว่าง 31-40 คะแนน คิดเป็น 70 % คือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมในระดับสูง และผู้อบรมส่วนที่เหลือมีระดับคะแนน 21-30 คะแนน คิดเป็น 30 % คือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่อบรมในระดับปานกลาง และไม่มีผู้เข้าอบรมและปลูกจิตสำนึกได้ระดับคะแนนต่ำกว่า 20 คะแนน คือไม่มีผู้เข้าอบรมเข้าใจเรื่องที่อบรมในระดับน้อย และพอใช้เลย

ผลการประเมินความรู้ก่อนและหลังอบรม ในรายหัวข้อที่ให้ความรู้ โดยผู้เข้าอบรมได้ระดับคะแนนต่างๆคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ ได้ดังนี้

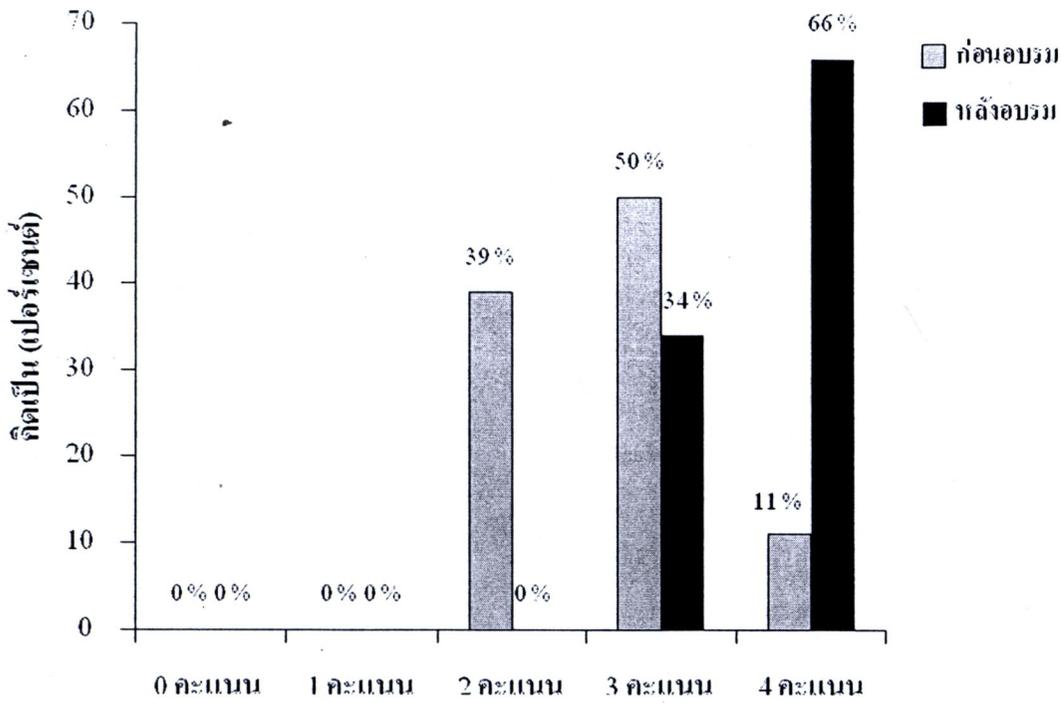
1) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้วัสดุธรรมชาติที่เหมาะสมในสิ่งแวดล้อมชุมชน มีคะแนนเต็ม 4



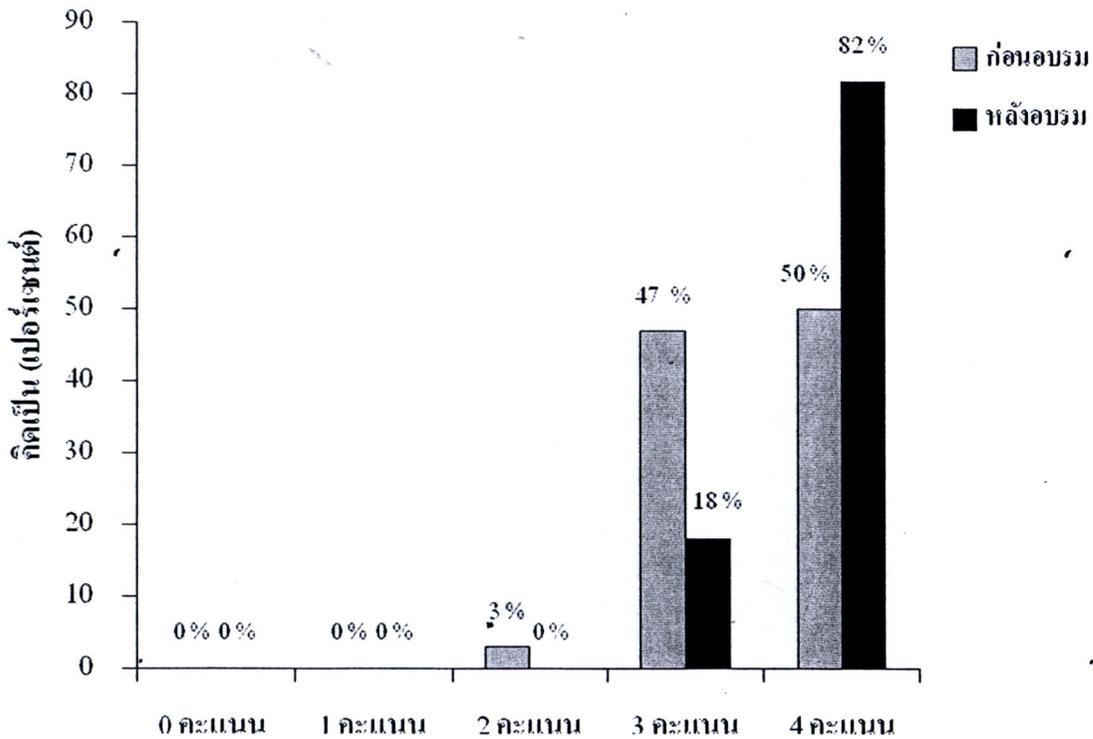
2) ด้านเศรษฐศาสตร์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



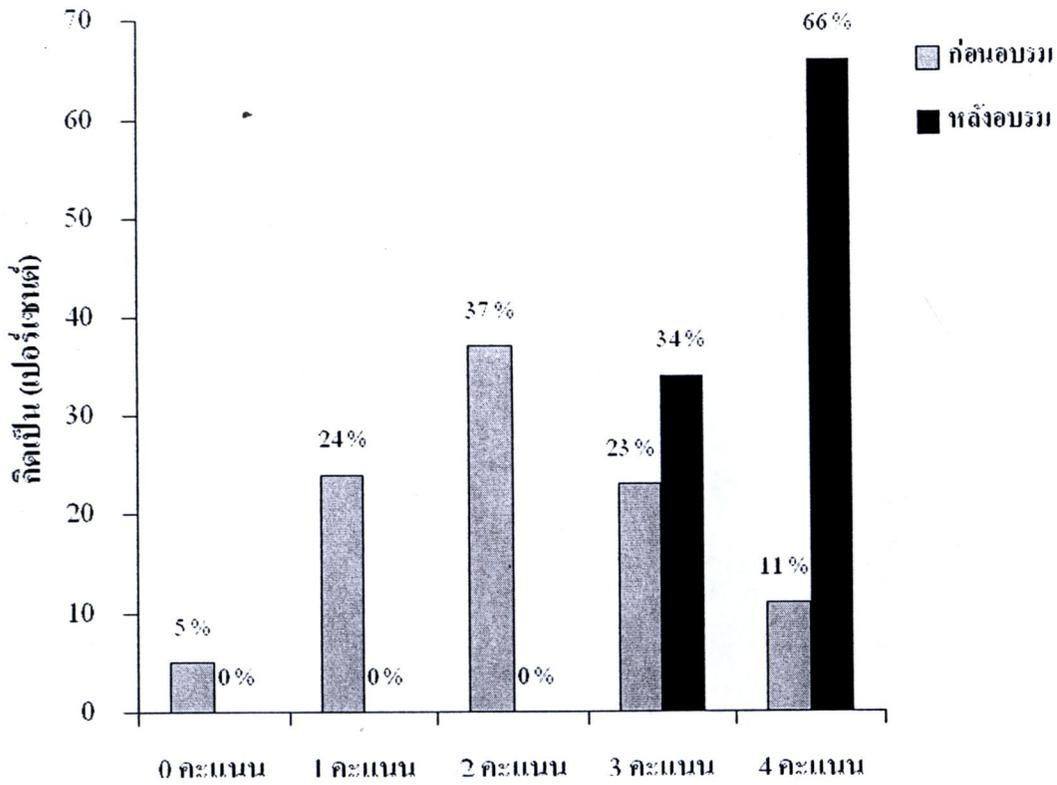
3) ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



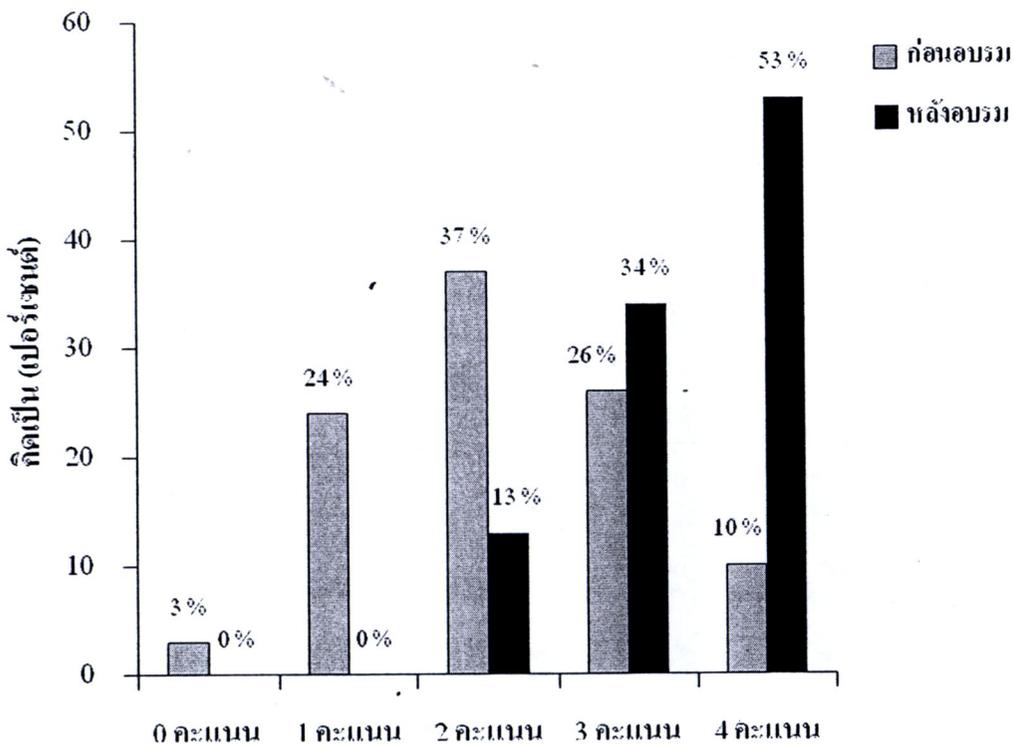
4) ด้านจิตสำนึกสิ่งแวดล้อมของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



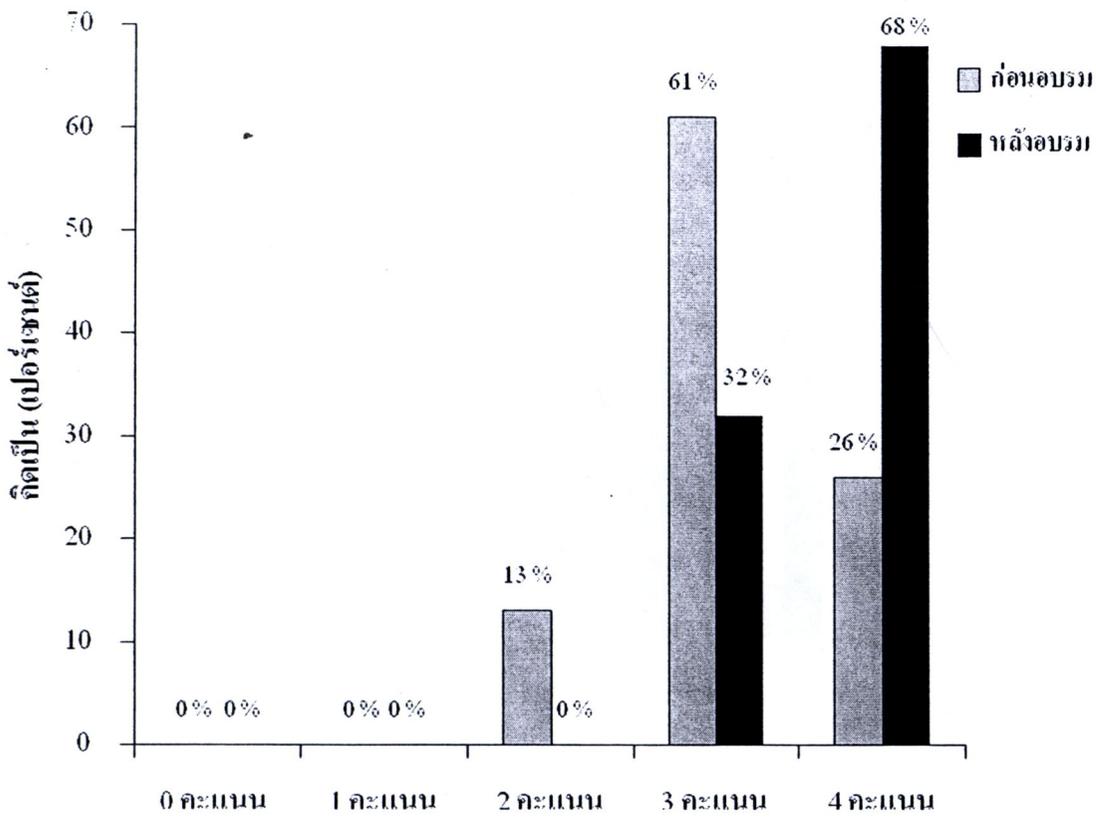
5) ด้านการออกแบบสินค้าของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



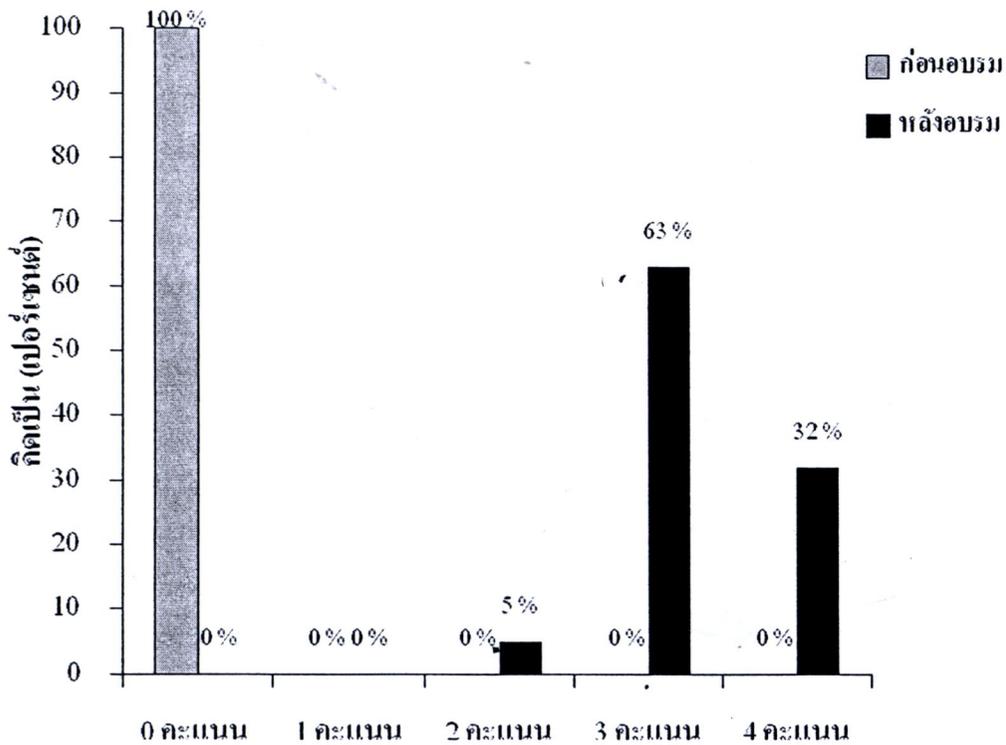
6) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในแหล่งท่องเที่ยว มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



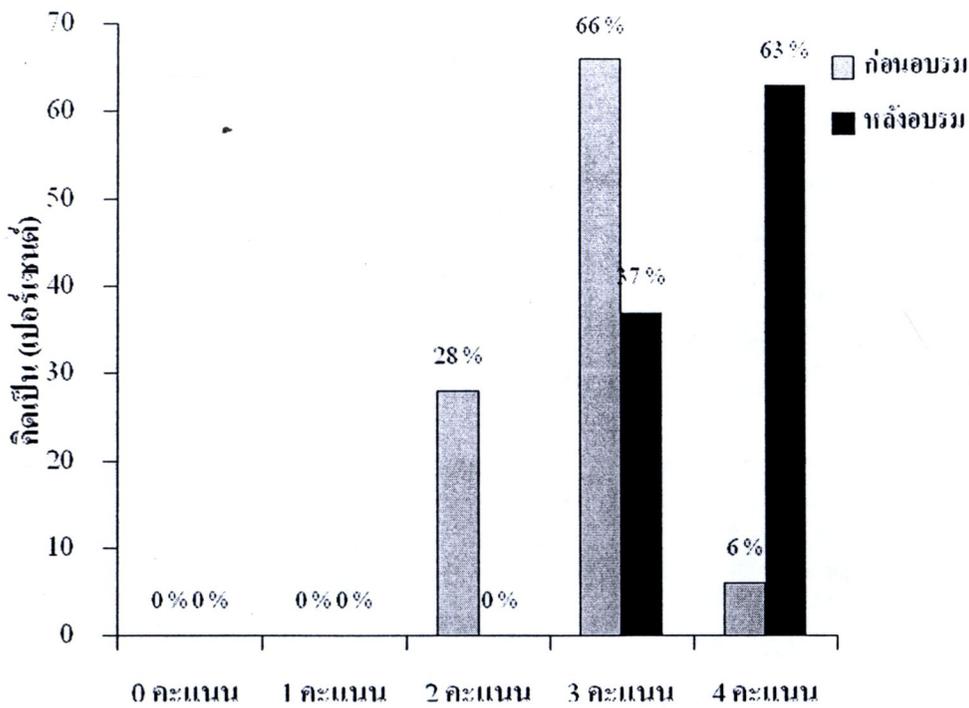
7) การอนุรักษ์วิถีชีวิตและอัตลักษณ์ของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



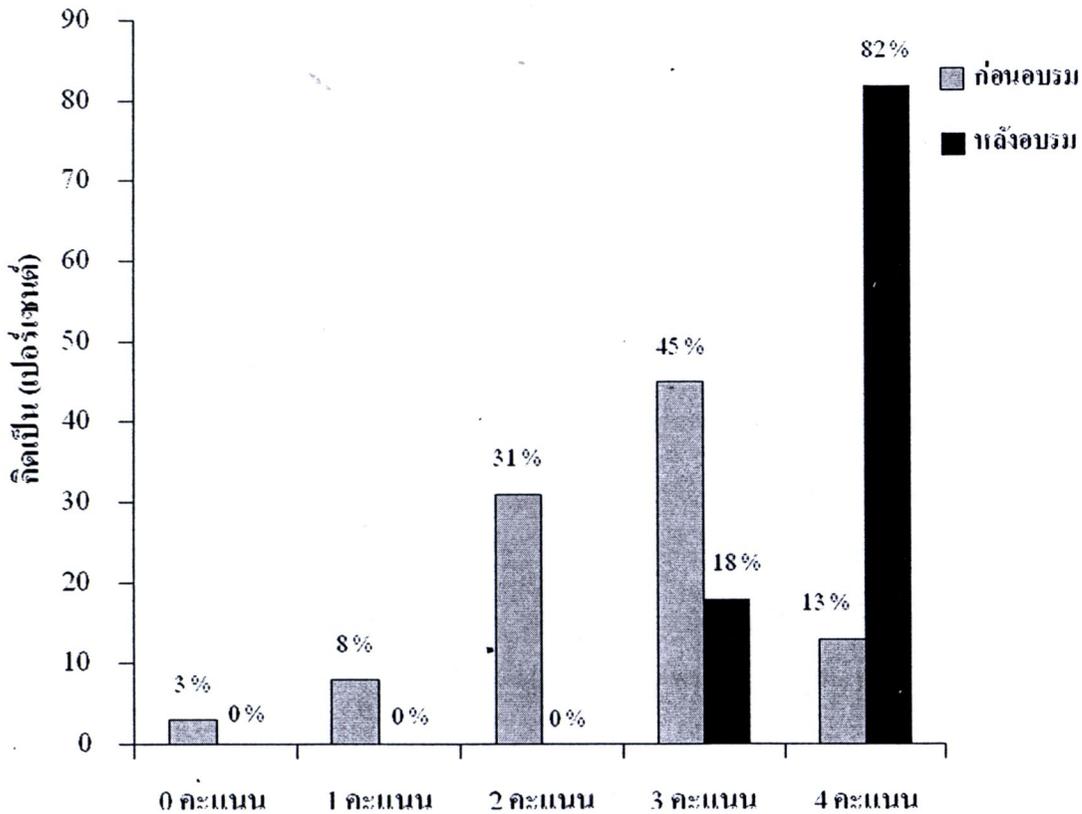
**8) การอนุรักษ์โบราณวัตถุ และโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน**



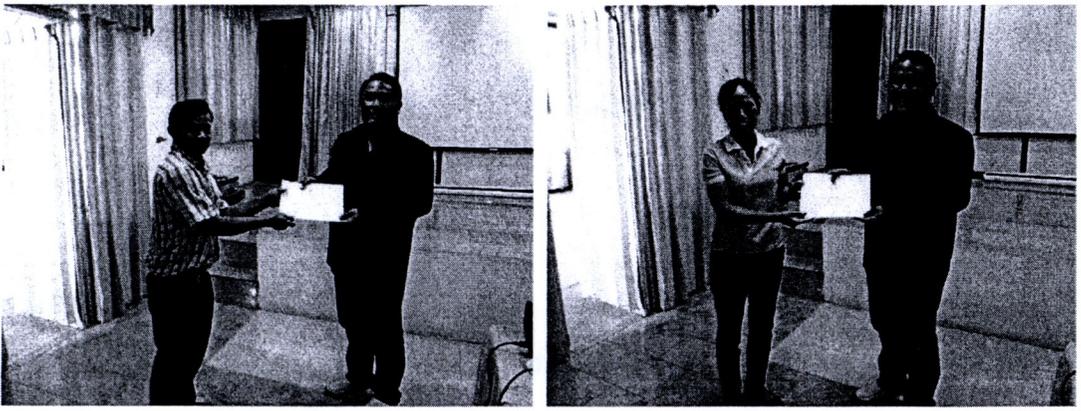
**9) การจัดการแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชน มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน**



10) การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ดินเผาเพื่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีคะแนนเต็ม 4 คะแนน



ดังนั้นในการอบรมและปลูกจิตสำนึกในหัวข้อต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน โดยผู้เข้าร่วมอบรมได้รับความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควบคู่กับการอนุรักษ์ ที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนน้อยที่สุด เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป



ภาพที่ 4.17 มอบเกียรติบัตรให้แก่ผู้ที่เข้ารับการอบรมโดยนายก อบต.คอนช้าง

#### การพัฒนาเพื่อการรองรับการท่องเที่ยวของชุมชน อบต.คอนช้าง

- การให้ชาวบ้านในชุมชนเสนอกิจกรรมที่เกี่ยวข้อด้กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา กลุ่มทำขนมพื้นบ้าน และกลุ่มโฮมสเตย์ โดยแต่ละกลุ่มจะมีการร่วมตัวกันของสมาชิกในชุมชน เพื่อหาแนวทางในการหาวัตถุดิบ การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ การจัดเตรียมสถานที่เพื่อจำหน่าย และสถานที่เพื่อเป็นที่พักแก่นักท่องเที่ยว เป็นต้น
- การเสนอความต้องการของชุมชนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ อบต.คอนช้าง โดยผู้วิจัยได้เสนอข้อมูลและความต้องการของชุมชนแก่นายก อบต.คอนช้าง ทางอบต.คอนช้างเองได้ให้ความสำคัญในการจัดการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว โดยรับหลักการและมีแนวทางในการก่อสร้างร้านค้าเพื่อจำหน่ายของที่ระลึก และผลิตภัณฑ์ของชุมชน ในบริเวณที่ทำการ อบต.คอนช้าง เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้แก่ผู้มาติดต่อ หรือมาท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงได้ซื้อสินค้าของชุมชน